

Contourennota

Een marktgericht opleidingsmodel

Consultatiedocument

Januari 2014

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

CEa
Commissie Eindtermen
Accountantsopleiding

Inhoud

	pagina
Inleiding	3
Samenvatting	3
Visie op de opleiding	4
Naar een nieuw opleidingsmodel	4
Naar een nieuwe kwalificatiestructuur	5
Het opleidingsmodel	6
Titulatuur	9
Bijlage 1 Schematische weergave nieuwe kwalificatiestructuur	12
Bijlage 2 Overeenkomsten en verschillen	13
Bijlage 3 Documentatie	14
Bijlage 4 Overzicht van alle consultatievragen	15

1. Inleiding

Eind 2012 publiceerden de Onderwijscommissie Fusie van de NBA en de Adviescommissie Herziening Eindtermen van de CEA hun rapporten met aanbevelingen voor vernieuwing van de accountantsopleidingen. Met betrekking tot de noodzakelijk geachte vernieuwing van de inhoud van het onderwijs en het in de opleidingen te realiseren eindniveau is er tussen beide commissies veel overeenstemming. Over de inrichting van de verschillende studiewegen die tot de beroepskwalificatie kunnen leiden lopen de aanbevelingen echter uiteen. Hierbij kan worden opgemerkt dat beide commissies aangeven dat hun aanbevelingen met betrekking tot de opleidingsstructuur anders zouden hebben geluid als zij het opleidingsmodel vanuit een blanco beginsituatie hadden kunnen uitwerken. Vanuit deze beginsituatie hebben het bestuur van de NBA en de CEA in een gezamenlijke aanpak een aantal uitgangspunten geformuleerd. Deze uitgangspunten betreffen zowel de aan de opleidingen tot accountant te stellen eisen als de bevoegdheid met betrekking tot het verrichten van wettelijk aan accountants voorbehouden werkzaamheden. Op basis van deze uitgangspunten en vanuit een gemeenschappelijke visie op de opleiding, worden in deze nota de contouren voor een nieuwe kwalificatiestructuur en een daarbij passend opleidingsmodel voor toekomstige accountants voorgesteld. De contourennota zal voor vaststelling worden geconsulteerd onder de stakeholders, de leden en de besturen van de ledengroepen van de NBA. Daartoe is in deze nota een aantal specifieke vragen opgenomen.

2. Samenvatting

Deze nota beschrijft in hoofdlijnen de kaders voor een nieuw model voor de opleiding(en) tot accountant. Daartoe hebben de NBA en de CEA eerst een gemeenschappelijke visie op de opleiding (§3) en enkele fundamentele uitgangspunten (§4) ontwikkeld. Zowel de NBA als de CEA menen dat het noodzakelijk is de opleiding beter af te stemmen op de pluriforme beroepspraktijk van accountants. Om dit te realiseren wordt een nieuwe kwalificatiestructuur (§5) voorgesteld waarin niet meer elke accountant zonder meer gekwalificeerd en bevoegd is om wettelijke controles te verrichten. De directe koppeling tussen de accountantstitel(s) en de bevoegdheid tot het verrichten van wettelijke controles wordt hiermee dus losgelaten. Om dit type controles uit te kunnen voeren is in de toekomst een licentie dan wel een specifieke aantekening van deze bevoegdheid in het accountantsregister vereist. Accountants die in de toekomst geen wettelijke controles mogen verrichten, zijn wel toegerust om andere assurancewerkzaamheden uit te voeren. Een nog te beantwoorden vraag hierbij is of het bovendien wenselijk is om binnen de controlebevoegdheid een onderscheid aan te brengen tussen accountants die wel en accountants die geen jaarrekeningen van OOB's mogen controleren. Deze vraag wordt als specifieke consultatievraag opgenomen.

In het voorgestelde opleidingsmodel kan een student kiezen voor een accountantsopleiding met een vooral op (de wettelijke) controle gerichte oriëntatie 'Assurance'¹ of een algemene, bredere oriëntatie 'Accountancy'¹ die meer gericht zal zijn op bedrijfsvoering en hiermee samenhangende advieswerkzaamheden. Het nieuwe model is beschreven in §6 van deze nota. Kenmerkend en onderscheidend voor de opleiding tot accountant blijft de te verwerven deskundigheid op het gebied van accounting en auditing (assurance). De opleiding heeft een brede gemeenschappelijke theoretische basis die tevens eindtermen van de kernvakgebieden bevat. Deze gemeenschappelijke basis van voor alle accountants relevante kennis en vaardigheden wordt aangevuld met één van de twee op de (toekomstige)

¹ Als werktitel

beroepspraktijk gerichte oriëntaties, waarbij theorie- en praktijkopleiding meer dan nu het geval is hand in hand gaan. In samenhang hiermee wordt een inhoudelijke vernieuwing van het onderwijs en een sterkere verbinding tussen de opleiding en het systeem voor de permanente educatie van accountants voorgesteld. In §7 wordt kort stil gestaan bij de mogelijke consequenties van het nieuwe opleidingsmodel voor de titulatuur.

3. Visie op de opleiding

De relevantie van het beroep wordt in hoge mate bepaald door de kwaliteit van individuele beroepsbeoefenaren en daarmee ook door de kwaliteit van het accountancyonderwijs, inclusief de praktijkopleiding. De opleiding moet goed aansluiten op de verwachtingen vanuit de markt en de samenleving, zowel ten aanzien van wettelijke controles als met betrekking tot de overige diensten op het gebied van accountancy die accountants kunnen leveren. Een attractieve, gedegen en kwalitatief hoogwaardige opleiding die goed aansluit op de capaciteiten en ambities van studenten die accountant willen worden, is hiervoor een noodzakelijke voorwaarde. De complexiteit van het beroep in brede zin stelt hoge eisen aan de vakspecifieke kennis en vaardigheden, aan IT-kennis en vaardigheden, aan de sociale- en communicatieve vaardigheden en aan de beroepshouding van toekomstige accountants. Essentieel is bovendien dat in de opleiding de vertrouwensfunctie, integriteit en de beroepsethiek van accountants centraal staan. Het opleidingsfundament wordt gevormd door een hechte verbinding tussen het beroep en de universiteiten en hogescholen die de accountantsopleidingen verzorgen. Het onderwijs moet goed anticiperen op de ontwikkelingen in het economische- en maatschappelijke verkeer, in het beroep en in de voor accountants relevante wetenschapsgebieden. Tenslotte moet de opleiding nadrukkelijker worden geplaatst in de context van het proces van ‘een leven lang leren’ en de in dit verband noodzakelijke permanente educatie.

4. Naar een nieuw opleidingsmodel

Er is een toenemend spanningsveld tussen de huidige eisen voor de opleidingen tot AA en RA en de feitelijke beroepsuitoefening. Volgens het huidige wettelijke systeem moeten alle studenten worden opgeleid om wettelijke controles te kunnen verrichten, terwijl veel studenten na hun afstuderen deze werkzaamheden niet (zullen) uitvoeren. Zij vervullen andere maatschappelijk relevante functies die accountantsdeskundigheid vergen c.q. waarvoor deze deskundigheid nuttig is. Alle studenten worden opgeleid tot hetzelfde “type” accountant, terwijl het beroep wordt gekenmerkt door pluriformiteit. Deze pluriformiteit vraagt een meer gedifferentieerd en op de behoeften van de markt afgestemd opleidingsaanbod. Dit kan worden bereikt door de kwalificatiestructuur zodanig aan te passen dat niet elke accountant bij inschrijving in het register ook de wettelijke controlebevoegdheid verkrijgt. De opleiding kan hierdoor voor veel studenten aantrekkelijker en beter studeerbaar worden. Bovendien kan als gevolg van deze aanpassing in de praktijkopleiding beter aangesloten worden op de beroepspraktijk en kan deze met name ook beter worden gericht op de rol van de accountant in het MKB. Ook de aanhoudende kritiek op de kwaliteit van de uitvoering van wettelijke controles geeft aanleiding om in de accountantsopleiding duidelijker onderscheid te maken tussen de controlerende functie en de overige werkzaamheden van accountants.

Het voorgestelde nieuwe model is in belangrijke mate ingegeven door de rapporten van de in paragraaf 1 genoemde commissies “Van Arkel” en “Dassen” en de reacties van stakeholders

op deze rapporten. Voor de beoogde onderwijsinhoudelijke vernieuwing zal op deze rapporten worden voortgebouwd. Ook zijn bij de keuze voor het nieuwe model de resultaten van nader onderzoek naar de wenselijkheid van een afzonderlijke “MKB-accountant” alsmede naar knelpunten in de praktijkopleidingen in overweging genomen. Op grond van de verschillende aanbevelingen, reacties en nadere analyse zijn voor de kaders van de toekomstige kwalificatiestructuur en het opleidingsmodel een vijftal uitgangspunten gehanteerd:

- I. Differentiatie in de opleiding naar de beroepspraktijk, met als doel een betere aansluiting tussen opleiding en praktijk te realiseren;
- II. Ontkoppeling van de controlebevoegdheid en de accountantstitel(s) in samenhang met het invoeren van een licentiestelsel voor de wettelijke controlebevoegdheid;
- III. De opleiding tot accountant moet zowel in een hbo- als in een universitair kader kunnen worden gevolgd. In beide opleidingstrajecten kunnen afgestudeerden de bevoegdheid voor het verrichten van wettelijke controles van jaarrekeningen van alle soorten ondernemingen verwerven. Het in de theoretische opleiding te bereiken eindniveau is post-hbo of postacademisch;
- IV. Vakinhoudelijke vernieuwing van de accountantsopleiding(en), zoals voorgestaan in de rapporten van de Commissie Onderwijs Fusie en de adviescommissie Herziening Eindtermen;
- V. Versterking van de accountantsopleiding door een betere aansluiting tussen de theoretische opleiding en de praktijkopleiding.

Vraag 1

Bent u het eens met het uitgangspunt van differentiatie in de accountantsopleiding (inclusief de praktijkopleiding) naar de beroepspraktijk?

5. Naar een nieuwe kwalificatiestructuur

De huidige kwalificatiestructuur is geënt op een opleidingsmodel waarbij alle afgestudeerde accountants in beginsel bevoegd zijn om wettelijke controles uit te voeren (mits ook als externe accountant geregistreerd bij de AFM). De bevoegdheid om wettelijke controles te verrichten is derhalve onlosmakelijk gekoppeld aan de inschrijving in het accountantsregister. Voorgesteld wordt om in de nieuwe kwalificatiestructuur onderscheid te maken tussen accountants met en accountants zonder bevoegdheid om wettelijke controles te mogen verrichten. Iedereen die in de toekomst de accountantsopleiding succesvol afrondt, verkrijgt - gelet op het publieke belang van door accountants te verrichten werkzaamheden in brede zin - bij inschrijving in het register van de NBA de wettelijk beschermde titel ‘Accountant’². Met deze titel kan de afgestudeerde zich inschrijven in het accountantsregister. De lidmaatschapstitel is een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde om gekwalificeerd te zijn voor het mogen uitvoeren van wettelijke controles. Daarvoor dient de accountant aanvullend over een controlelicentie respectievelijke specifieke aantekening in het register te beschikken. Een accountant komt in aanmerking voor een controlelicentie c.q. aantekening van zijn controlebevoegdheid in het register als hij de accountantsopleiding heeft afgerond die kwalificeert voor controle (dus met de oriëntatie ‘Assurance’). Bovendien moet hij blijven voldoen aan de eisen van permanente educatie voor controlebevoegde accountants.

Uit gegevens van de AFM is bekend dat van de controlebevoegde accountants een relatief beperkt deel daadwerkelijk actief is in het OOB-segment. Vanuit het uitgangspunt om de

² Als werktitel

opleiding zo goed mogelijk aan te sluiten op de beroepspraktijk, komt de vraag op of een onderscheid naar accountants die wel en accountants die geen controles van jaarrekeningen van OOB's mogen verrichten wenselijk dan wel nuttig is. Er zijn zowel argumenten voor als tegen het differentiëren in controlebevoegdheid van accountants.

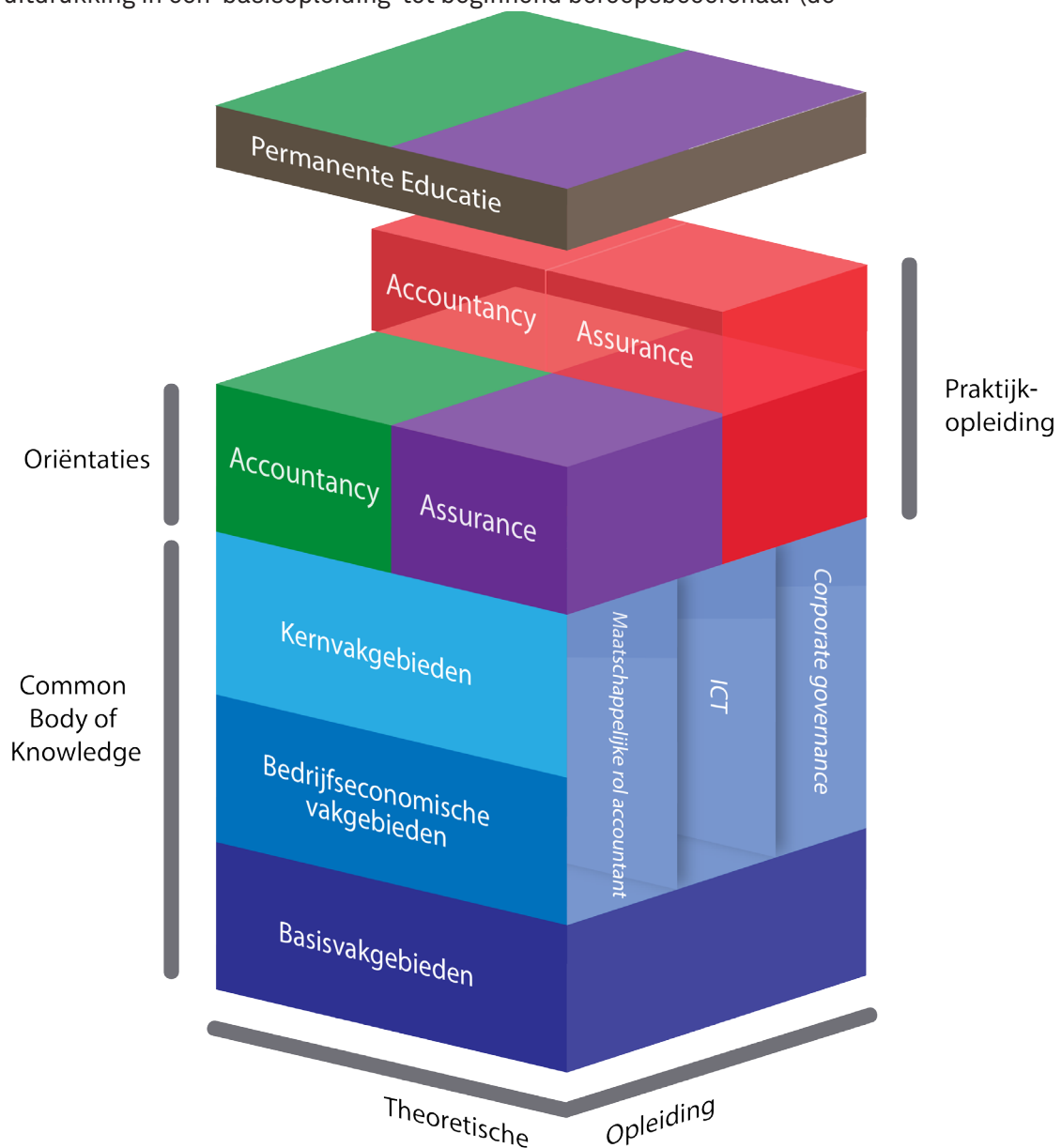
Vraag 2

Kunt u zich vinden in de voorgestelde kwalificatiestructuur?

6. Het opleidingsmodel

De inrichting van het opleidingsmodel volgt in belangrijke mate het door de adviescommissie Herziening Eindtermen voorgestelde model, zei het dat de twee oriëntaties anders zijn ingevuld. Het opleidingsmodel heeft een brede gemeenschappelijke inhoud voor alle accountants, gevolgd door een op de specifieke beroepspraktijk gerichte oriëntatie: 'Assurance' en 'Accountancy'. Het voorgestelde opleidingsmodel kan schematisch als volgt worden weergegeven:

Aan het nieuwe model ligt het adagium 'een leven lang leren' ten grondslag. Dat komt tot uitdrukking in een 'basisopleiding' tot beginnend beroepsbeoefenaar (de

accountantsopleiding) gevolgd door een gestructureerd traject van permanente educatie. De accountantsopleiding en permanente educatie worden zo goed mogelijk afgestemd op de feitelijke beroepspraktijk van de (toekomstige) accountant. Daarmee wordt (meer) recht gedaan aan de pluriformiteit van het accountantsberoep.

De accountantsopleiding bestaat uit een theoretische opleiding en een driejarige praktijkopleiding. De theoretische opleiding omvat:

(1) een ‘common body of knowledge’ die voor alle accountants gelijk³ is

De ‘common body of knowledge’ vormt het gemeenschappelijke fundament van de accountantsopleidingen en omvat een minimum aantal ects onder te verdelen naar de voor de accountant relevante vakgebieden. De ‘common body of knowledge’ bevat dus eindtermen die door elke accountant moeten worden beheerst. Het concept van een voor het accountantsberoep kenmerkende en gemeenschappelijke basis is in lijn met de voorstellen in de rapporten van de Onderwijscommissie Fusie en de adviescommissie Herziening Eindtermen. De ‘common body of knowledge’ omvat, naast voorbereidende en bedrijfseconomische vakken, tevens eindtermen van de (drie) kernvakgebieden van de accountantsopleiding, maar dekt naar omvang, niveau en diepgang de eindtermen van deze kernvakgebieden niet volledig af. De voorstellen van de adviescommissie Herziening Eindtermen wat betreft de (veranderingen en vernieuwing van de) inhoud van de accountantsopleiding vormen het uitgangspunt voor de invulling van zowel de ‘common body of knowledge’ als de beide oriëntaties. Dit betekent onder meer dat door de hele opleiding heen meer dan in de huidige opleidingen aandacht besteed dient te worden aan: de maatschappelijke rol van accountants, ICT, corporate governance, soft skills en verdieping op economische vakgebieden. Voor wat betreft de nadere uitwerking van de eindtermen wordt voorgesteld hierbij een duidelijke knip te maken in eindtermen die in de ‘common body of knowledge’ van de opleiding kunnen worden gerealiseerd en eindtermen die in de oriëntaties van de opleiding zijn opgenomen. Hierbij zal ook een minimale set van eindtermen voor de postinitiële fase van de opleiding worden gedefinieerd.

(2) twee op de beroepspraktijk gerichte oriëntaties

Na de ‘common body of knowledge’ kiest een student voor één van de twee oriëntaties. Deze op de (toekomstige) beroepsuitoefening gerichte oriëntaties zijn: ‘Assurance’ en ‘Accountancy’.

Om in aanmerking te komen voor een controlelicentie respectievelijk aantekening in het accountantsregister moet de assurance-oriëntatie zijn gevolgd. Deze oriëntatie richt zich primair op de vakbekwaamheidseisen voor de wettelijke controle van financiële verantwoordingen. Dat betekent dat vooral aandacht uitgaat naar de verbreding en verdieping van de kennis en vaardigheid van de drie kernvakgebieden. Aanvullend dient aandacht besteed te worden aan verdieping van die vakken uit de ‘common body of knowledge’ die voor de controle van financiële verantwoordingen van belang zijn, zoals: financiering, strategie, leiderschap en organisatie en belastingrecht. Indien gekozen wordt voor een aparte OOB-licentie dan kan de invulling van de assurance-oriëntatie worden beperkt tot die eindtermen die zien op de algemene certificerende functie. De accountant die in zo’n situatie in aanmerking wil komen voor een aanvullende OOB-licentie zou na afronding van de accountantsopleiding een aanvullend theoretische opleidingstraject van

³ Er bestaat wel een onderscheid in opleidingsniveau, namelijk hbo versus wetenschappelijk niveau.

ca. 12 - 15 erts⁴ moeten volgen gericht op de kernvakgebieden. Daarnaast dient nog relevante praktijkervaring in het OOB-domein te worden opgedaan.

De oriëntatie 'Accountancy' leidt niet op voor de (wettelijke) controlebevoegdheid, maar dat wil niet zeggen dat deze accountants zich niet kunnen bezig houden met assurancewerkzaamheden. Accountants die werkzaam zijn in de samenstel- en adviespraktijk beoordelen bijvoorbeeld financiële verantwoordingen, verrichten vrijwillige controleopdrachten en voeren ook assurancewerkzaamheden uit met betrekking tot specifieke deelverantwoordingen, zoals bijvoorbeeld subsidie- en omzetverantwoordingen. Daarnaast adviseren accountants hun cliënten op het gebied van de bedrijfsvoering in brede zin. Hierbij te denken aan vraagstukken op het gebied van: fiscaliteit, strategie & organisatie, ICT, financiering, overname, e.d. Met name deze aspecten en de hiervoor vereiste (advies) vaardigheden zullen in deze oriëntatie centraal staan.

Veel accountants maken een overstap naar het bedrijfsleven (accountants 'in business') en zijn werkzaam in een financieel-economische functie. Een brede bedrijfseconomische basis, aangevuld met kennis en ervaring op het gebied van de drie kernvakken vormt een goede opstap naar dergelijke functies.

In het hbo-opleidingskader zal in de oriëntatie 'Accountancy' het accent liggen op het MKB (advies- en fiscale vraagstukken), terwijl in deze oriëntatie in het wo-traject meer aandacht zal kunnen worden gegeven aan bedrijfseconomische vraagstukken en risicomangement, mede in relatie tot grote ondernemingen en organisaties van openbaar belang.

Ongewijzigd ten opzichte van de huidige situatie kan het volledige curriculum zowel in een hbo- als in een universitair kader worden doorlopen, waarbij het eindniveau na een verplichte postinitiële opleiding (in samenhang met de praktijkopleiding) wordt bereikt. Voor de universitaire opleiding is dit het huidige postmasterniveau. Als voorgesteld kan de op de wettelijke controle gerichte opleiding zowel vanuit het hbo-kader als vanuit het wo-kader tot volledige controlebevoegdheid leiden. Hierdoor moet het beheersingsniveau van de eindtermen van de kernvakgebieden en van de praktijkopleiding in beide opleidingen gelijk zijn. Mede hierom wordt voorgesteld aan de hbo-oriëntatie 'Assurance' een professionele mastereis te verbinden. In samenhang hiermee wordt tevens voorgesteld om één centraal landelijk slotexamen te introduceren voor beide oriëntaties 'Assurance'.

Vraag 3

Bent u het eens met het voorgestelde eindniveau van de theoretische opleidingen?

Vraag 4

Vindt u de voorgestelde differentiatie in de opleiding met twee oriëntaties goed aansluiten op de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk? Zo nee, welke differentiatie zou dan uw voorkeur hebben?

De praktijkopleiding

Naast de theoretische opleiding is er een wettelijk verplichte driejarige praktijkopleiding. De aankomende accountant moet in de praktijkopleiding aantonen dat hij de theoretische kennis ook daadwerkelijk kan toepassen. Evenals de theoretische opleiding kent ook de

⁴ De afkorting erts is de in het hoger onderwijs gebruikelijke aanduiding voor de studiebelasting van een programma. Een erts- studie-punt is 28 studieuren. Een voltijds studiejaar van een bachelor- of masteropleiding omvat in de regel 60 erts.

praktijkopleiding de twee oriëntaties 'Assurance' en 'Accountancy'. De inhoud van beide oriëntaties verschilt, maar ook in de praktijkopleiding is er een gemeenschappelijke basis met betrekking tot het opdoen van ervaring in controlewerkzaamheden. In de Accountancy-oriëntatie kan meer aandacht worden gegeven aan samenstellactiviteiten, fiscale vraagstukken en (overige) advieswerkzaamheden. Voor kandidaten die voor de oriëntatie 'Assurance' kiezen geldt dat het minimum aantal uren dat aan de werkzaamheden op het gebied van de jaarrekeningcontrole besteed dient te worden aanzienlijk hoger ligt dan bij de oriëntatie 'Accountancy'.

Geconstateerd is dat de wisselwerking tussen theoretische- en praktische vorming verstevigd kan worden. Daarvoor zal de programmering van de theoretische opleiding beter afgestemd moeten worden op de werkzaamheden tijdens de praktijkopleiding. Dat kan door de theoretische opleiding na de 'common body of knowledge' meer modulair vorm te geven in een meer dan nu het geval is dwingende volgorde van de te volgen modulen. Wij denken aan een omvang van 30 - 60 ects afhankelijk van het moment waarop het theoretisch onderwijs parttime kan worden gevolgd. Voorts kan ook de samenwerking tussen theoretische opleiders en praktijkopleiders worden versterkt. Een modulaire opbouw van de theoretische opleiding biedt bovendien perspectief voor een betere afstemming van de studiebelasting met de werkbelasting in de praktijk.

Vraag 5

Hoe zou volgens u meer integratie tussen de theoretische opleiding en de praktijkopleiding kunnen worden bereikt?

Permanente educatie

De permanente educatie kan niet los gezien worden van de accountantsopleiding. Een accountant moet zijn vakkennis en zijn communicatieve vaardigheden blijvend onderhouden en zal zich verder moeten kunnen specialiseren. Daarom dient er een gestructureerd traject van permanente educatie opgezet te worden dat eveneens specifiek afgestemd is op de feitelijke beroepspraktijk van de accountant. Zo'n PE-traject omvat een minimum aantal verplichte activiteiten. Dat betekent dat er, aanvullend op de accountantsopleiding, eindtermen geformuleerd moeten worden waaraan afgestudeerde accountants moeten (blijven) voldoen. Die eindtermen omvatten zowel kenniscompetenties als vaardigheden die periodiek ook getoetst respectievelijk beoordeeld moeten worden. Voor controlerende accountants betekent dit dat zij zich ook na hun accountantsopleiding moeten blijven scholen en ontwikkelen op in ieder geval de drie kernvakgebieden. Voor controlerende accountants is het voldoen aan de eisen van permanente educatie bovendien een voorwaarde voor het behouden van hun bevoegdheid. Een systeem van (verplichte) specialisaties voor accountants die in een specifieke sector of branche actief zijn, gekoppeld aan een gestructureerd PE-traject respectievelijk licentiestelsel, vraagt om een nadere overweging en onderzoek en blijft in deze nota daarom verder buiten beschouwing.

7. Titulatuur

De voorgestelde kwalificatiestructuur in combinatie met het nieuwe opleidingsmodel kan leiden tot de vraag of het wenselijk dan wel nodig is de titels AA en RA te handhaven. De opleiding leidt tot de generieke lidmaatschapstitel Accountant, waarbij er een onderscheid

wordt gemaakt naar het wel of niet mogen verrichten van wettelijke controles. Dit onderscheid zou eventueel ook in een aanvullende titel tot uitdrukking kunnen worden gebracht. Met de invoering van het nieuwe model kan een nieuwe titulatuur worden geïntroduceerd. In dat geval dient ook te worden voorzien in een overgangsregeling voor de huidige titeldragers en voor de studenten die momenteel een opleiding tot AA of RA volgen.

Vraag 6

Bent u het eens met het behoud van brede titelbescherming voor alle accountants (ook buiten het terrein van de wettelijke controle)? Welke argumenten pleiten volgens u voor of tegen het behoud van een brede titelbescherming?

Vraag 7

Vindt u dat er één generieke lidmaatschapstitel Accountant moet komen of dat de huidige titels AA en RA als lidmaatschapstitels moeten blijven bestaan?

Specifieke vraag ter zake van mogelijke differentiatie in de controlebevoegdheid

In de Wet op het accountantsberoep wordt onderscheid gemaakt in de wettelijke controlebevoegdheid van AA's en RA's. De wetgever heeft ervoor gekozen om de bevoegdheid tot het controleren van financiële verantwoordingen van OOB's vanaf 1 januari 2018 te beperken tot alleen RA's. In deze contourennota is primair gekozen voor een differentiatie naar accountants met en accountants zonder de bevoegdheid tot het uitvoeren van wettelijke controles. Een dergelijke differentiatie sluit beter aan op de pluriformiteit van het accountantsberoep, waarin accountants werkzaam zijn die een controlerende functie vervullen (in het openbaar beroep, bij de overheid of bij interne accountantsdiensten), waarin veel accountants in het MKB werkzaam zijn die ook assurance verschaffen, maar niet in de vorm van wettelijke controles en waarin er veel accountants zijn die een financieel-economische functie vervullen (accountants in business).

Een relatief beperkt aantal controlebevoegde accountants is daadwerkelijk actief in het OOB-segment. Dat roept de vraag op of het de voorkeur heeft (de 'Assurance'-oriëntatie in) de primaire opleiding te richten op de bevoegdheid om wettelijke controles te verrichten tot OOB en daarboven aanvullende eisen te stellen aan accountants die ook OOB's willen controleren en hiervoor eventueel een aanvullende licentie te vereisen. De vraag is hoe een dergelijk stelsel zich verhoudt tot de EU-auditrichtlijn. Het invoeren van een licentiestelsel voor accountants die op grond van hun (basis)opleiding de bevoegdheid verwerven om wettelijke controles uit te voeren met eventueel een aanvullende licentie voor OOB-controles kan worden gezien in samenhang met de volgende overwegingen:

- Uitgangspunt van het toekomstige opleidingsmodel is om te differentiëren in de accountantsopleidingen naar de beroepspraktijk, zodat een betere aansluiting tussen opleiding en praktijk gerealiseerd kan worden en het ontkoppelen van de controlebevoegdheid en de accountantstitel, door invoering van een licentiestelsel;
- Internationaal gezien wordt in meerdere landen een licentiestelsel voor (wettelijke) auditors gehanteerd, (en) of is er een afzonderlijke titel verbonden aan de bevoegdheid. Bijvoorbeeld in UK/Gemenebest (CA, ACA, ACCA) en in de VS (CPA) wordt gewerkt met practising licenses respectievelijk qualifications voor het mogen uitvoeren van specifieke werkzaamheden, waaronder auditwerkzaamheden.
- Het concept van basisopleiding gevolgd door een kopopleiding en aparte bevoegdheid sluit aan bij de visie van IFAC. De (nieuwe, momenteel nog in concept) International

Education Standard 8 (“Competence Requirements for Engagement Partners responsible for Audits of Financial Statements”) gaat er vanuit dat het worden van engagement partner een meerjarig ervaringsproces is dat gekoppeld moet worden aan permanente educatie. IFAC maakt in dit verband ook onderscheid naar “increasingly complex audits”.

Hieronder volgen nog enkele argumenten voor en tegen een verdere differentiatie in de controlebevoegdheid.

Enkele argumenten voor differentiatie naar OOB controlebevoegdheid:

- Een beperkt aantal accountants is daadwerkelijk actief in de sfeer van OOB’s en dit type controles kan als specialisatie binnen Assurance worden getypeerd;
- Er bestaat een verschil in vakbekwaamheidseisen voor de algemene certificerende functie en de wettelijke controle van OOB’s. Dat verschil wordt veroorzaakt door verschillen in: de complexiteit van de omgeving waarin de accountant opereert, de governancestructuren en verslaggevingseisen van OOB’s en de maatschappelijke rol van de accountant bij OOB’s. Daarom zouden afgestudeerde accountants die werkzaam willen zijn in het OOB-segment een aanvullende opleiding moeten volgen waarbij aan dergelijke aspecten specifiek en met meer diepgang aandacht wordt besteed. Door in de opleiding te differentiëren worden er geen onnodige (opleidings)eisen gesteld aan studenten/accountants die niet werkzaam (zullen) zijn in het OOB-segment;
- De vrijkomende ruimte in de accountantsopleiding kan gebruikt worden voor de noodzakelijke vakinhoudelijke vernieuwing van de opleiding.

Enkele argumenten tegen differentiatie naar OOB controlebevoegdheid:

- De complexiteit van wettelijke controles is niet afhankelijk van het label OOB als zodanig, waardoor een differentiatie in opleiding en bevoegdheid naar wel/niet OOB niet voor de hand ligt;
- De accountantsopleiding leidt op tot beginnend beroepsbeoefenaar. Voor zover er verschillen in vakbekwaamheidseisen zijn ter zake van de wettelijke controles bij OOB’s zullen deze vooral na de primaire accountantsopleiding, bijvoorbeeld in de vorm van permanente educatie eisen, vorm gegeven moeten worden.

Vraag 8

Vindt u dat in de nieuwe kwalificatiestructuur voor controlebevoegde accountants, en daarmee ook in de opleiding, onderscheid moet worden gemaakt in accountants die wel en accountants die niet bevoegd zijn om jaarrekeningen van OOB’s te controleren?

Vraag 9

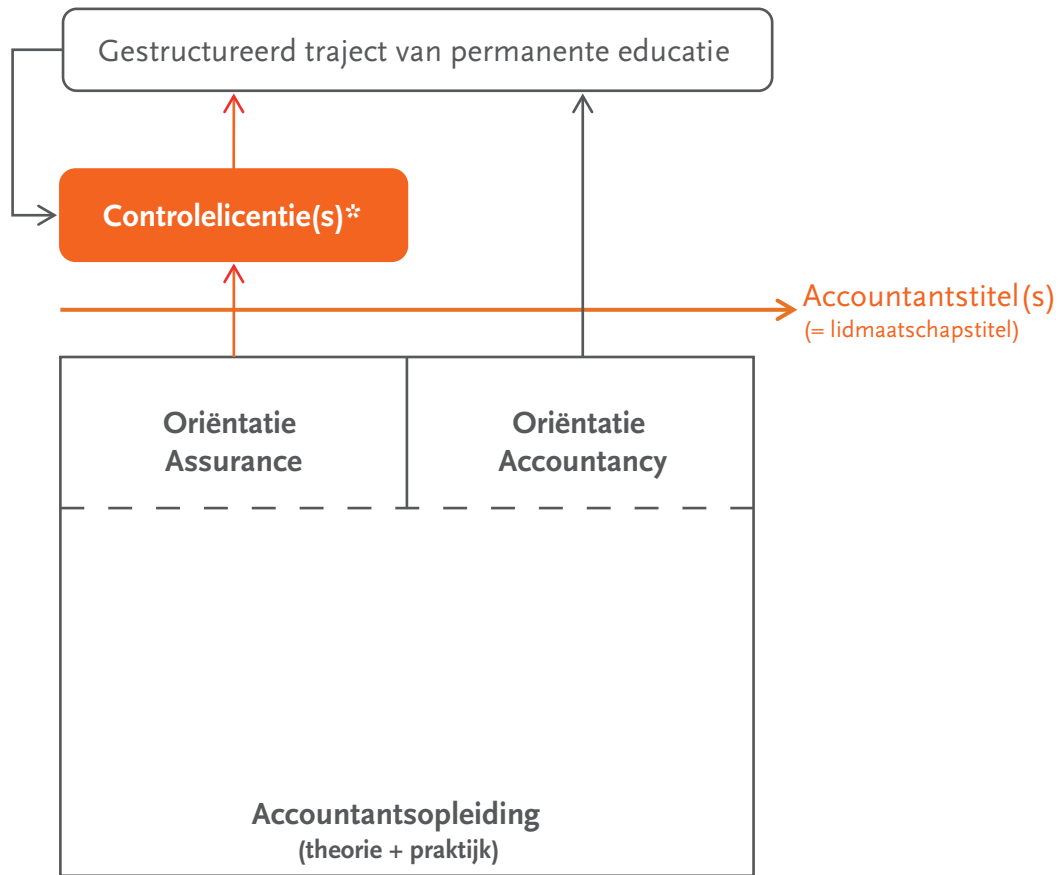
Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties naar aanleiding van de contourennota?

Aan deze nota zijn de volgende bijlagen toegevoegd:

1. Schematische weergave nieuwe kwalificatiestructuur
2. Overeenkomsten en verschillen Commissie Onderwijs Fusie NBA en Adviescommissie Herziening Eindtermen CEA
3. Documentatie
4. Overzicht van alle consultatievragen

Bijlage 1 Schematische weergave nieuwe kwalificatiestructuur

Het voorstel voor een nieuw opleidingsmodel en een nieuwe kwalificatiestructuur voor accountants kan schematisch als volgt worden weergegeven:

Schema toekomstige kwalificatiestructuur

* Afhankelijk van antwoord op de consultatievraag één uniforme controlelicentie, of aanvullende op de controlelicentie ook een OOB-licentie.

Bijlage 2 Overeenkomsten en verschillen Commissie Onderwijs Fusie NBA (COF) en Adviescommissie Herziening Eindtermen CEA (AHE)

Onderwerpen	Overeenkomsten	Verschillen
Titulatuur en controlebevoegdheid	Huidige wettelijke kaders (Wab) uitgangspunt Behouden bestaande titels Huidige kwalificatiestructuur geeft beperkte mogelijkheden tot vernieuwing	Mogelijk nieuwe titel MKB-accountant (vraagt wetswijziging) en dan toespitsen AA op (wettelijke) controles (COF) Mogelijkheid ontkoppelen RA-titel en bevoegdheid w.b. OOB: moeten alle RA's OOB-bevoegd zijn? (vraagt wetswijziging) (AHE)
Relatie accountantsopleiding voortgezette educatie	Gedeelde onderwijsvisie: 'een leven lang leren' Specifieke eisen aan voortgezette educatie Noodzaak tot specialisatie	Licentiesysteem voor bepaalde specialisaties (AHE) Ordering specialisaties: naar marktsegment-/sector (AHE) respectievelijk ledengroepen (COF)
Theoretische opleiding	Brede basisopleiding als uitgangspunt (common body of knowledge) Wettelijke controlebevoegdheid als centrale, kenmerkende element (voor AA en RA) Meer aandacht voor bepaalde kennis- en vaardigheidsgebieden (governance, risicobeheersing, strategie, ICT, beroepshouding en soft skills) Concentrische opbouw curriculum en integratie tussen vakgebieden	Vershil in differentiatie: inrichting naar oriëntaties (audit en MKB-advies c.q. audit incl. OOB) (AHE) versus onderscheid MKB-accountant-controllerende AA c.q. afstudeerprofielen in RA-opleiding (COF) Gelijke studiebelasting (240 + 60 ec) en doorlooptijd voor alle opleidingen (COF) Comprehensive exam (AHE)
Praktijkopleiding	Betere aansluiting theoretische vorming en praktijkvorming Integratie theorie- en praktijkopleiding	Inrichting praktijkopleiding: conform structuur theoretische opleiding (AHE) versus aansluiting bij verschillende werkomgevingen (COF) Ook driejarige praktijkopleiding voor MKB-accountant (COF) Comprehensive exam (AHE)
Overige	Bevorderen diversiteit instroom	Verbeteren aansluiting hbo – wo (COF) Mogelijkheid professional master (COF) versus handhaven wo mastereis (AHE) voor RA-titel

Bijlage 3 Documentatie

Hierna is een overzicht opgenomen met documentatie die gebruikt is bij het opstellen van deze contourennota en die voorts relevant is bij het uitwerken van het opleidingsmodel en de eindtermen.

1. Discussierapport 'Op de toekomst voorbereid', Commissie Onderwijs Fusie NBA, oktober 2012;
2. 'Een accountantsopleiding op maat voor het maatschappelijk verkeer', Adviescommissie Herziening Eindtermen CEA, december 2012;
3. Notitie 'Samenvatting (belangrijkste) reacties op het rapport 'Op de toekomst voorbereid', juni 2013;
4. Samenvatting reacties op rapport Adviescommissie Herziening Eindtermen, januari 2013;
5. Memo 'Ontwikkeling gezamenlijk standpunt toekomst accountantsopleiding, Leerentveld/Buchel, 29 mei 2013;
6. Memo 'Voorstel aanpak ontwikkeling nieuwe eindtermen' (incl. road map), Leerentveld/ Buchel, 29 mei 2013;
7. 'Een nieuwe MKB-accountant, een kwantitatieve propositietest onder de doelgroep', RuigrokNetpanel, mei 2013;
8. 'Onderzoek aansluiting praktijkopleidingen accountancy (AA, RA) op de praktijk', AO Consult, mei 2013;
9. 'Trends en ontwikkelingen in de accountancybranche', literatuuronderzoek door NBA, mei 2013;
10. Passage i.z. accountantsopleiding uit 'Rapport naar aanleiding van AFM-onderzoek naar kwaliteit accountantscontrole en stelsel van kwaliteitsbeheersing en -bewaking bij negen OOB-vergunninghouders', AFM, 21 maart 2013.

Bijlage 4 Overzicht van alle consultatievragen

- 1. Bent u het eens met het uitgangspunt van differentiatie in de accountantsopleiding (inclusief de praktijkopleiding) naar de beroepspraktijk?**
- 2. Kunt u zich vinden in de voorgestelde kwalificatiestructuur?**
- 3. Bent u het eens met het voorgestelde eindniveau van de theoretische opleidingen?**
- 4. Vindt u de voorgestelde differentiatie in de opleiding met twee oriëntaties goed aansluiten op de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk? Zo nee, welke differentiatie zou dan uw voorkeur hebben ?**
- 5. Hoe zou volgens u meer integratie tussen de theoretische opleiding en de praktijkopleiding kunnen worden bereikt?**
- 6. Bent u het eens met het behoud van brede titelbescherming voor alle accountants (ook buiten het terrein van de wettelijke controle)? Welke argumenten pleiten volgens u voor of tegen het behoud van een brede titelbescherming?**
- 7. Vindt u dat er één generieke lidmaatschapstitel Accountant moet komen of dat de huidige titels AA en RA als lidmaatschapstitels moeten blijven bestaan?**
- 8. Vindt u dat in de nieuwe kwalificatiestructuur voor controlebevoegde accountants, en daarmee ook in de opleiding, onderscheid moet worden gemaakt in accountants die wel en accountants die niet bevoegd zijn om jaarrekeningen van OOB's te controleren?**
- 9. Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties naar aanleiding van de contourennota?**

Uw reactie kunt u indienen tot en met 14 februari 2014 uur via het [digitale vragenformulier](#) of per e-mail contourennota@nba.nl. Reacties zullen openbaar worden gemaakt tenzij u bij de indiening expliciet aangeeft dat u hier geen prijs op stelt.

